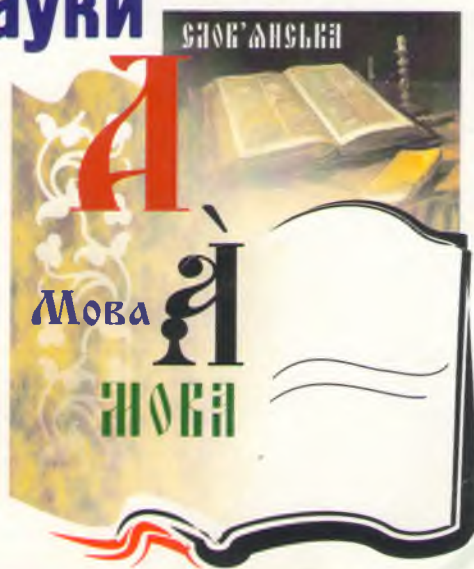

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Волинського
національного
університету
імені Лесі Українки

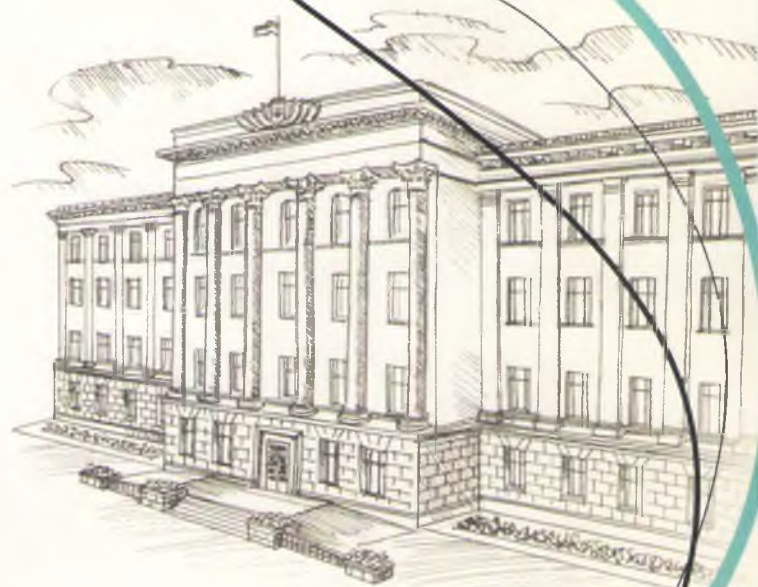
ISSN 1729-360X

Філологічні
науки

Мовознавство

9. 2010

УДК 811.111'42

Н. М. Дюканова – доцент кафедри сучасних європейських мов Національної академії статистики, обліку та аудиту;
Л. І. Никонорова – виконувач обов'язків доцента кафедри сучасних європейських мов Національної академії статистики, обліку та аудиту

Стилістичні особливості написання наукової статті англійською мовою

Роботу виконано на кафедрі сучасних європейських мов НАСОО

Проаналізовано стилістичні особливості наукової статті. Подано практичні рекомендації щодо її написання англійською мовою.

Ключові слова: структура наукової статті, особливості текстотворення, типові стилістичні помилки.

Дюканова Н. М., Никонорова Л. І. Стилистические особенности написания научной статьи на английском языке. Проанализированы стилистические особенности научной статьи. Даны практические рекомендации ее написания на английском языке.

Ключевые слова: структура научной статьи, особенности текстообразования, типичные стилистические ошибки.

Diukanova N. M., Nykonorova L. I. Stylistic Peculiarities of Writing a Scientific Paper in English. The stylistic peculiarities of a scientific paper were subject to our analysis. Some practical recommendations concerning its writing in English were given.

Key words: structure of a scientific paper, text-formation peculiarities, typical stylistic errors.

Євроінтеграція ставить перед вищою школою нові завдання підготовки конкурентоспроможних фахівців із досконалим знанням англійської мови. Особливо це стосується підготовки аспірантів та докторантів. Одним із критеріїв їх якісної фахової підготовки є спроможність писати і друкувати наукові статті в іноземних журналах.

Постановка наукової проблеми та її значення. Науковий дискурс, у тому числі наукової статті як однієї з найпродуктивніших його форм, слугував предметом досліджень багатьох авторів. Серед них можна назвати Ю. А. Васильєва, І. Р. Гальперіна, Н. П. Карпчук, Л. К. Малімон, А. П. Ніколаєнко, Є. С. Смірнову та ін. [1–4]. Проте наукова стаття і далі є недостатньо дослідженою з точки зору лінгвістики [2]. Більшість авторів цікавилися проблемами термінології та семантики англійської науково-технічної літератури [1, 4]. За основу бралися прагматичні підходи. Продовжуючи цю тему, ми намагалися підсумувати загальні правила написання й представити стильові норми жанру наукової статті, які є важливими для організації навчального процесу.

Мета нашої роботи – проаналізувати стилістичні особливості та типові помилки при написанні наукових статей у галузі економіки. Орієнтований на використання наукового стилю економічний текст є утворенням стандартизованого типу, що проявляється в доборі лексики, типах граматичного суб'єкта та у формі викладення матеріалу [3].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Наведемо одну із загально визнаних дефініцій наукової статті мовою оригіналу: A scientific paper is a written and published report describing original research results (*Наукова стаття – це написаний і надрукований звіт, у якому містяться оригінальні результати дослідження*) [5, 8]. Зауважимо, що наукова стаття є формою валідної публікації на відміну від тез, рефератів тощо і має бути написана й надрукована певним чином відповідно до етичних норм і традицій, які розвивалися у світі протягом більш як трьох століть.

Так, відповідна доза інформації повинна подаватися таким чином, щоб гіпотетичний читач міг: 1) оцінити спостереження чи експеримент; 2) при необхідності повторити експеримент; 3) оцінити інтелектуальні процеси, які дають змогу авторам зробити наведені у статті висновки. Форми представлення цих результатів вимагають дотримання таких же критеріїв якості та інформативності, як і інші наукові публікації, а саме: логіки, ясності та точності [1, 5]. Саме ця дефініція має полегшити аспірантам і досвідченим фахівцям досить складне завдання написання наукової статті англійською мовою.

Найпопулярнішою формою представлення даних у сферах і точних, і гуманітарних наук є варіації структури IMPAD, тобто Introduction (вступ), Methods (методи), Results (результати) та Discussion (обговорення результатів). Ця структура представляється настільки логічною, що використовується в найрізноманітніших сферах знань: від хімії і біології до археології та економіки. Навіть у статтях “описового” характеру можна простежити шлях від постановки проблеми до її вирішення. Отже, написання наукової статті вимагає від автора не так літературного хисту, як чіткості й організованості. Система представлення даних має бути уніфікованою, а сама інформація – точною та доступною для розуміння.

Ці міркування повною мірою стосуються й стилю представлення матеріалів. Почнемо з назви статті. Потенційний читач продивляється тисячі назв перед тим, як прочитати потрібну йому статтю. Важливим фактором в англійській мові є порядок слів, коли іменники визначаються іменниками. Більшості помилок допускаються через неправильний порядок і вживання слів. Порівняємо, наприклад, неправильне “Power Sector Economy System of Statistics Indices” і правильне “System of Statistical Indices in the Power Sector of Economy” (*Система статистичних показників в енергетичному секторі економіки*).

Іншими вадами в назвах є недостатня їх специфічність. Занадто коротка назва буде дуже загальною, якій бракує конкретності, наприклад “Quality of Statistical Data” – *Якість статистичних даних*, а занадто довга – заплутувати й дратувати науковців (“Studies on Statistical Analysis of Interaction of Development of Domestic and Foreign Trade by the Technique of Statistical Dependencies Equations” – *Дослідження статистичного аналізу взаємозв'язку розвитку внутрішньої та зовнішньої торгівлі методом статистичних рівнянь залежностей*). Як правило, початкові фрази “studies on, investigations on, observations on” слід викреслювати зразу ж. Найбільш прийнятною формою представлення авторів є ім'я, ініціал, по батькові та прізвище, наприклад James A. Smith.

Анотацію слід розглядати як скорочену версію наукової статті. У ній: а) розкривається головна мета та обсяг дослідження, б) описується використана методологія та в) згадується про основні висновки. Взагалі значення висновків підкреслюється тим фактом, що зазвичай вони виокремлюються тричі: вперше в анотації, потім у вступі і знову в обговоренні результатів. Анотація пишеться в минулому часі, бо йдеться про вже виконану роботу. Її обсяг не перевищує 2500 знаків.

Вступну частину доцільно писати, поки дослідження ще триває. Існують такі правила написання адекватного **вступу**: а) вперше і максимально чітко визначити суть та актуальність досліджуваної проблеми, б) зробити огляд доступної літератури з предмета, щоб правильно орієнтувати читача, в) вказати метод дослідження, г) результати та г) очікувані висновки.

Вступ пишеться в теперішньому часі, бо йдеться про стан проблеми та рівень знань, досягнутий на цей момент. Багато авторів, особливо початківців, роблять помилку, залишаючи найважливіші факти та відкриття на кінець статті. Проте “Reading a scientific article isn't the same as reading a detective story. We want to know from the start that the butler did it” [5, 33] (*Читати наукову статтю – це не те, що читати детектив. Ми маємо знати із самого початку, що це зробив дворецький*).

Якщо у вступі йдеться про методологію дослідження та захищається вибір конкретних методик, то весь фактичний матеріал викладається в розділі “**Матеріали й методи**”. Звичайно, цей розділ не є

характерним для сфери гуманітарних наук, де наявність експерименту не є обов'язковим. Проте в будь-якій статті не слід забувати про точність посилки на літературні джерела та хронологічний порядок викладення досліджуваних матеріалів. Розділ Матеріали і методи пишуть у минулому часі.

Серцевиною статті, проте, є **“Результати”** дослідження. Тут автори мають найоптимальнішим чином представити одержані дані з використанням таблиць, графіків і рисунків. У **“Результатах”** чітко і ясно викладаються нові факти, які автор(и) мають намір продемонструвати фахівцям. Якщо в попередніх частинах статті (Вступ, Матеріали та методи тощо) автори пояснювали, чому і як вони отримували результати, то остання частина (**“Обговорення”**) призначена для пояснення, що саме означають чи дають світові ці результати. Тому основною частиною наукової статті є Результати, які мають бути чітко представлені. Щодо цифрових даних, то існує правило, що всі одноцифрові значення пишуться словами, а решта – цифрами. Здебільшого цей розділ пишеться в минулому часі.

Зміст розділу **“Обговорення результатів”** найважче визначити і, відповідно, найважче писати. Крім того, мало хто знає, що більшість статей редактори журналів відхиляють через неправильно написане **“Обговорення результатів”** дослідження, незважаючи на те, що тематику й дані, які містяться у статті, вони можуть вважати цікавими й актуальними.

Зокрема, редактори вважають, що більшість (якщо не всі) обговорення є занадто довгими та багатослівними. Через те складається враження, що автори не впевнені у своїх висновках і намагаються приховати цей факт захисним шаром зайвих слів та речень. Підсумовуючи досвід редагування багатьох наукових статей, можна виявити такі принципи написання розділу **“Обговорення результатів”** дослідження: а) намагайтесь правильно подати принципи, взаємні зв'язки та узагальнення, показані в розділі **“Результати”**. Проте майте на увазі, що ви обговорюєте, а не переказуєте цей розділ; б) представте всі виключення або відсутність кореляції та визначте пункти, які потребують подальшого дослідження. Ніколи не піддавайтесь ризикам приховати або не повністю інтерпретувати дані, які вас не влаштовують; в) покажіть, як ваші результати та їх інтерпретація узгоджуються (або ні) з попередньо опублікованими; г) обговорюйте і теоретичне підґрунтя своєї роботи, і її потенційні практичні застосування; г) намагайтесь зробити якомога чіткі та короткі висновки; д) будьте готові захистити кожен зі своїх висновків відповідними доказами.

У цьому розділі часи дієслова мають переключатися з минулого на теперішній і навпаки. Праці інших авторів подаються в теперішньому часі, а Ваші власні результати мають описуватися в минулому часі.

Дуже часто погано представлена важливість Ваших результатів. У читача не повинно з'являтися враження **“Ну й що з того?”** після прочитаної статті. Розділ **“Обговорення результатів”** закінчується коротким резюме чи висновками, які мають бути простими й конкретними.

Що стосується самого стилю написання наукової статті, то фахівці віддають перевагу коротким декларативним реченням без метафор. Згідно з [5], існує десять директив для написання наукової статті, а саме:

1. Кожен займенник має погоджуватися зі словом, яке він визначає.
2. Відмінок є важливим у випадку, коли робиться вибір між власними і цитованими результатами (**“Я”** і **“Ви”**).
3. Не можна закінчувати речення на прийменник.
4. Дієслова мають бути погодженими з іменниками (зокрема, слово *data* – це множина).
5. Не можна допускати подвійного заперечення.
6. Ніколи не можна розривати інфінітив. Наприклад, **“To solve the problem, use appropriate methods”** – *Для вирішення проблеми використовуйте адекватні методи*.
7. Правильно користуйтесь дієприслівниками, особливо при обговоренні результатів дослідження. Порівняємо неправильне **“We found out new facts studying the company's economic problems”** і правильне **“We found out new facts while studying the company's economic problems”** (*Досліджуючи економічні проблеми фірми, ми виявили нові факти*).
8. Добре узгоджуйте складнопідрядні речення. Порівняємо неправильне **“On correcting the report, his errors became apparent”** і правильне **“His errors became apparent when the report was corrected”**.
9. Уникайте довгих речень, особливо коли Ви не впевнені в знаках пунктуації.
10. Речення мають бути цілісними. Уникайте їх фрагментації.

Редактори наукових журналів тисячі разів стикаються з такими явищами, як неправильно вживані англійські слова. Виходячи з цього, доцільно скласти список найтипівіших хибних слів [5, 6].

Amount. Це слово використовується тільки з необчислювальними іменниками. Наприклад, an amount of cash (*сума готівкою*) проти an amount of coins (*кількість монет*). В останньому випадку слід писати a number of coins.

And/or. Сполучник or рідко вживається без either, а and найчастіше слід замінити іншими сполучниками, які в наших прикладах наведені в дужках. Send me (either) an answer to the questions or opinions on the project (*Надішліть мені або відповідь на питання, або свою думку щодо проекту*). The book was priceless, and (because) it was the first edition (*Книга була безцінною, бо це було перше видання*). The crop was poor; and (therefore), the price of corn went up (*Врожай був поганим, тому ціни на зерно зростали*).

Case. Цим словом найбільше зловживають у науковому жаргоні. Значно краще і коротше було б замінити вирази "in this case" словом "here" (тут), "in most cases" – "usually" (зазвичай), "in all cases" – "always" (завжди), "in no cases" – "never" (ніколи).

Each/every. Відмінності між цими словами можна показати на такому прикладі: "If I had a dollar for every mistake I have made, how much would I have?" (*Якщо б я отримував по долару за кожну допущену помилку, скільки б я мав?*) Відповідь буде: один долар. І навпаки, "If I had a dollar for each mistake I have made, I would be a millionaire" (*Якщо б я отримував по долару за кожну допущену помилку, я був би мільйонером*).

Like. Це слово неправильно використовують як сполучник. Його можна використовувати тільки як прийменник крім значення "подобатися, любити". В інших випадках його слід замінити словом as. Наприклад, "Like I just said, this sentence should have started with As" (*Як я тільки-що сказав, це речення слід починати зі слова As*).

Only. Це слово можна ставити на початку, в кінці речення та в середині. Проте в багатьох випадках значення речення змінюється від позиції цього слова. Порівняйте неправильне "Employees only were affected by the policy" і правильне "Only employees were affected by the policy" (*Ця стратегія мала вплив лише на найманих працівників*).

Quite. Це слово-паразит особливо часто вживається в наукових виданнях. Кожного разу, коли редакторів трапляється це слово в рукописі, він намагається його викреслити й перечитати речення знову. У більшості випадків зміст речення від цього не змінюється.

Varying. Це слово означає "той, що змінюється". Його часто плутають зі словом various – "той, що відрізняється, різний". Наприклад, слід вживати "various замість varying currencies" (*різноманітні валюти*).

Which/that. Існують випадки, коли ці слова можуть бути взаємозамінними, проте це відбувається далеко не завжди. Слово "which" вживається у підрядних реченнях, зміст яких є другорядним для речення в цілому, тобто їх можна викреслити як вставні слова, які відокремлюються комами. На відміну від цього, слово "that" поєднує необхідні речення за змістом. Для порівняння: The paper that contained the formula was missing – *Не вистачало статті з цією формулою*. (Важливим є те, що не вистачало потрібної нам формули у статті, якої також не було) і The paper, which contained the formula, was missing (Важливим є те, що не вистачало самої статті).

While. Використання слова "while" є доцільним, коли йдеться про події в часі у значенні "поки", "в той час, як" (= at the same time). В інших випадках кращим вибором буде "whereas або and". Порівняємо: "Nero fiddled while Rome burned" (*Нерон байдкував у той час, коли Рим горів*) і "Nero fiddled while we wrote this paper" (*Нерон байдкував, коли ми писали цю статтю*). Перше речення стилістично написано правильно, а друге – ні. Треба писати: "Nero fiddled whereas (and) we wrote this paper".

Крім того, багато наукових статей страждають через багатослів'я (redundancy) і повтори, такі як "7 a.m. in the morning" (7 годин ранку, що повторюється двічі), "viable alternative" ("життєздатна", тобто хороша альтернатива. Якщо альтернатива не працює, то вона взагалі не може вважатися альтернативою). Досить часто трапляється не пов'язані між собою реченнями (rambling sentences).

Ми хотіли б сказати декілька слів про зміни часу дієслова залежно від структури наукової статті. Раніше ми вже торкалися цих моментів, які зараз потребують узагальнення. Наукова етика вимагає, щоб цитовані роботи, які вже були опубліковані в наукових журналах і набули статусу "знання", описувались у теперішньому часі. Наприклад: "Individuals consume goods and services because they derive satisfaction from doing so" (*Фізичні особи споживають товари та послуги, тому що задовольняють цим свої потреби*). Результати власної роботи описуються в минулому часі. Наприклад,

якщо б Ви самі встановили цей факт, то написали б таким чином: *"Individuals consumed goods and services because they derived satisfaction from doing so"*. Типовим є те, що в межах однієї статті регулярно минулий час змінюється на теперішній і навпаки. Так, більшість анотацій, матеріали та методи і результати мають бути написані в минулому часі, бо йдеться про власні результати, у той час як вступ та обговорення результатів пишуться в теперішньому часі, бо тут робиться наголос на знання, які були отримані раніше. Винятком можуть бути дані, представлені в таблицях, рисунках, опис розрахунків та статистичний аналіз. Порівняємо, наприклад: *"Smith showed that the method was of considerable commercial value"* (*Сміт показав, що метод має вагому комерційну цінність*) і *"Table 5 shows that the method is of considerable commercial value"* (*У табл. 5 показано, що метод має вагому комерційну цінність*). У тексті наукової статті слід уникати жаргону, зайвих або незрозумілих аббревіатур, які наводяться без пояснень.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Аналіз доступної літератури дає змогу зробити такі висновки:

1. Написання наукової статті англійською мовою є необхідним елементом дослідницької роботи аспірантів та докторантів.
 2. Незалежно від тематики статті структура IMPAD залишається найдоцільнішою й найпопулярнішою.
 3. Написання кожного розділу вимагає чіткого дотримання певних принципів.
 4. Теперішній час дієслова вживається здебільшого під час посилання на роботи інших авторів, а минулий – під час посилання на власні дослідження.
 5. Під час написання наукової статті слід уникати типових помилок, про які йдеться в цій роботі.
- У подальшому було б бажано поглибити аналіз типових стилістичних помилок під час написання наукової статті. Зокрема, це стосується опису результатів дослідження та обробки статистичних даних.

Література

1. Карпчук Н. П. Інформативність науково-технічної статті / Н. П. Карпчук, О. І. Миронова // Вісн. ВНУ ім. Лесі Українки. Серія : Філол. науки. – 2009. – № 6. – С. 20–25.
2. Малімон Л. К. Семантико-синтаксична характеристика мовленнєвого жанру наукової статті / Л. К. Малімон, А. Д. Шкаровецька // Вісн. ВНУ ім. Лесі Українки. Серія : Філол. науки. – 2008. – № 4. – С. 38–41.
3. Николаєнко А. П. Особливості реалізації граматичного суб'єкта в англійському науковому тексті економічного профілю (суб'єкт в плані означуваного) / А. П. Николаєнко // Вісн. ВНУ ім. Лесі Українки. Серія : Філол. науки. – 2008. – № 4. – С. 139–142.
4. Смірнова Є. С. Мовні аномалії в терміносистемах англійської науково-технічної літератури / Є. С. Смірнова // Вісн. ВНУ ім. Л. Українки. Серія : Філол. науки. – 2008. – № 4. – С. 210–213.
5. Day Robert A. How to Write a Scientific Paper. – 3rd ed. / Robert A. Day. – Phoenix, New York : Oryx Press. 1988. – 212 p.
6. REA's Handbook of English Grammar, Style, and Writing. – New Jersey : REA Press, 1993. – 302 p.